

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Hieronymi explanationes in Ioel, Michaeam - Cod. Aug.
perg. 226**

[S.l.], [9. Jahrh.]

Hieronymus: tractatus super Sofoniam prophetam

[urn:nbn:de:bsz:31-58259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-58259)

EXPLIC NAYOS PROPHE TA. INCIPIT PROLOCVS
SĀI HIERONIONI PRĀBRI. SVPSOPONILOS PROPHE

Antequam soffomiam adgrediar. quononise inor
dine xii. proph&arum. respondendum uidetur
his. quame irridendum estimant. quod omnis
uiris sed uos scribam potissimum. Opaula & eustochi
um; Quisirent hollam uiris tacentibus prophe
tasse. & deboram iudicem pariter & propheten.
hoster isrt barac timente superasse. & iudith. & est.
inapo ecte & occidisse aduersarios. & pettutum isrt.
depericulo liberasse. numquam postergum meū
manum mitterent inciconeam. Taceo deanna & eli
sabeth. & ceteris scis mulieribus. quarum uelut
desiderium ignicolis. clarum maria lumen abscondit.
adgentiles feminas ueniam. & ut apit seti philosophos
uideant differentias quem solere non corporum. pla
to inducit aspariam disputantem sappho cum pin
daro scribitur & aleoten ista inter sapientissimos gre
ciae philosophantur. cornelia grecoꝝ. idē. uram to
ta romane urbis turba miratur. adet eloquentissimū
philosophoꝝ accuratissimus rethorū. qui apud consula
res uiros. & machademia plausos. excitare cōsueuerit.
non erubuit in primitiua domo. audiente matrona
de philophia disputare. Quid refam catonis filiam
bruchi conuigem. cuius uirtus facit nepattis matris
q; constantiam tanto perimiremur. plena ē historia
tam greca quam latina uirtutibus feminarum. & que

integros libros flagitæ. Orhibitantum quia aliud ope
 ris incumbit. In fine prologi dixisse sufficiat. dnm
 resurgentem primum aparuisse mulieribus. & apos
 tolorum illas fuisse apostolos. Utterubescerent uiri
 nonquere. quē iam fragilior sexus Inuenerat.

EXPLICIT PROLOGVS. INCIPIT TRACTATUS SCI.
 HIERONIOSI. PRSBR. SUPER SOPHONIAM. PROPH.

Uerbum dñi quod factum est ad sophoniam
 filium chusi. filii godoliæ. filii amariæ filii
 ezechie. In diebus iosiæ. filii amon. regis iuda. Lxx.
 similiter. tradunt hebrei. cuius cumq; prophæe pat
 aut auus ponatur in titulo. ipsos quoq; prophæas fuisse.
 Inde erat amos unus de duodecim pphæis. quidixe
 rat; non etiam pphæa. nec filius prophæe. sed pastor
 caprarum uellicans siccomoras. patris nom̄ in titulo.
 non habere; hoc si uerum ē. sophonias prophæa quem
 nunc contemur exponere. quoniam. ut ita dicam.
 pphæico & glorioso maiorum suoz stirpe generatus ē;
 habuit enim patrem chusi; auum godoliam. pro
 auum amariam. at auum. ezechiam. & talem quadri
 gam. ipse uelut extremus auriga compleuit. nomen
 sophoniæ. alii speculam. alii cercanum dñi transtu
 lerunt. siue igit̄ specula. siue absconditum dñi int̄
 ptatur. utrumq; prophæe conuenit. Dicit enim. ad
 ezechielem. fili hominis speculatore mte posuisti domui
 istæ. & alio loco. non faciet dñs quecquam nisi reuelaue
 rit disciplinam suā seruis suis prophæis. & noni psalmi

titulus. pro abreconditis filii interpretatur. Iste ergo p
pheta quierat in specula & in sublimibus constitutus. &
nouerat misteria dñi. filius erat chuchi. qui interpreta
tur humilitas. uel & hiops meus de quo postea tractabim.
habebatq; auum godoliam. quid dicit magnitudo dñi; et
atauum ezechiam. qui sonat fortitudinem dñi; De
fortitudine itaq; dñi. natus est sermo dñi; et de sermo
dñi. natae dñi magnitudo. Et de magnitudine dñi.
natae humilitas; Ut cum peruenit aliquis ad per
fectum. dicat; Non sum dignus uocari apostolus. Et il
lud in psalms. Dñe non est exaltatum cor meum neque
alatis sunt oculi mei. huc usque quasi prono lapsu.
& per plana currentes. in eo quod chusi. & iā & hiops
mī. interpretat. In pegimus. Nam post tantas uir
tutes. pro auū amariā. qui & ipse uestitur in sermone.
Dixi quomodo nom. & hiops sonare poterit in laude.
& si quidem scriptura dixit & chus. idē. & hiops. uide
bat. indissolubilis questio. chus quippe natus est. de
cham. sed in eo quod dicit chusi. hoc est & hiops meus.
uide & ut sonare misterium. quod ille qui quondā
& hiops fuerat uersum in penitentiam secundū
illud quod dicitur. & hiopia preuenit manus eius
dō. & in alio loco. in conspectu eius procident & hiopes.
Dicat cum sponsa in cantica canticorum. Nigra sum
& speciosa filie hierusalem. Legimus & in hieremia
abdimlech eunuchum & hiopem placuisse dō. et
in actis apostolorum & hiopem regine candacis eunuchū.

179
tantum habuisse studium scripturarum & legis dī.
ut in uelilio legeret. & adorandum dñm in templo
eius ueniret hierusalem. Vnde & talis fides digno
p̄mio coronatur. Et mittit ad eum philippus euange-
lista. statimq; docetur. credit baptizatur & saluatur.
& non solum eunuchus. sed cum ad ditamento uir ponitur.
eunuchus uir & hiops. quia enim eunuchus erat xpi.
& se eunuchi zauerat p̄p̄ regnum celorum. propt̄ea
uiri uocabulum non amiserat. Recte quoq; sofomas.
quasi filius chusi. Idē. & hiops. In consequentibus
libri de penitentia scribit. & hiopum. trans flumina
& hiopiae inde deferent hostias mihi. Hoc de genea
logia sophoniae. qui prophetauit in diebus iosiae. Quo
modo autē dies dicuntur helieli qui ab eo in luminatis.
ita & dies iosiae qui se leuauerat ad dñm. Quia io-
sias interpretatur eleuatio dñi. & fuit uir iustus. & de
laudibus eius regnōq; quoq; & paralipomenon. scribit
historia. & habuit patrem ammon. auum. manassen.
Legimus manassen post multa scelera & captiuita-
tem in babilonem. egisse penitentia. & ad meliora
conuersum ad dñm misericordia consecutum. Vnde
& fidei suae p̄quam crediderat dō. filiū uocauit.
& ammon. idē. ammon. Siquidem ammon. fides
interpretatur. Simulque considera quod nequaquam
ut supra reges decem tribuum. idē reges. ponant
ist. sed reges tantum iude. lam enim decem
tribus ab assyris sub rege ezechia patre manasse.

ducte fuerant In captiuitatem. Hoc in premio &
in titulo sophoniae generationis & temporis; Nunc
uideamus. quod ipsa quoque propheta contineat.
Congregans congregabo omnia a facie terre dicit
dicit dñs. Congregans hominē & pecus. congregans
uolatilia celi & pisces maris & ruinas impiorum erunt.
& disperdam homines a facie terre dicit dñs. †
hoc quod post hunc in lxx. & infirmabunt impii. de
theodotionis translatione additum est. pro quo si
machus interpretatus ē. & scandala cum impiis. ut sub
audiatur congregabunt siue deficient; Quarta au
tē editio. & infirmitas cum impiis deficiat. Debemus
ergo consuetudinem nr̄am sequentes primū h̄istoriā
texere. & postea de sublimioribus disputare; Ex
tremum quippe regnum duarum. tribuū que uoca
bant iuda & beniamin. subiora fuisse nulli dubiū ē.
Illo enim interfecto. filii ei qui postea regnauerunt
& nepos. Non tam regnasse credendisunt. quā ludi
bri habiti. ab egiptio rege & chaldeis & uariis poenis.
captiuitatibusque cruciati. Quia igitur populus poterat
se excusare in regibus malis & dicere. Nos uolumus
seruire dō sed prohibemur a regibus. Datur rex iustus.
† lxx defectione deficiat a facie t̄p̄ dicit dñs. De
ficiat homo & uumenta. deficiat uolatilia caeli.
& pisces maris. & infirmabunt impii & auferā
iniquos a facie t̄p̄ dicit dñs; Quo zelante ze
lum dñi. & in populo in idolorum cultu nihil om̄i

peruerante iusta iræ causa proferatur ad nō . & pro-
 phetatur de uersione hierusalem & captiuitate
 iuda & uictoria nabuchodonosor . Dicit itaq; dñr
 per prophetam . Nequa quā ultra tribuā peniten-
 tiam sed a facie tē uniuersa consumā . Non homo
 Non umentum . Non uolatile . Non piscis maris . re-
 manebunt . Irā quippe dñi . & iā bruta sentium
 animalia ; & uastatis urbibus hominibusq; in fec-
 tis solitudine & raritatem bestiarum quoq; si-
 eri & uolatilium pisciumq; Testis illis icur testis .
 trachia teste in quo ortus sum . solum . Vbi p̄ter celū .
 & terram & crescentes uepres & condensa siluarū .
 cuncta perierunt . hoc aū inquit p̄pheta accidit
 quia impiorum fuit nimia multitudo . Corruent
 itaque impu & disperdentur homines & erit solitudo
 sup faciem terre ; Sed & de consummatione mundi
 ipsi accipere possumus ; quod & homines . & peccora
 & uolatilia . & piscis maris & uniuersa deficient .
 & infirmentur impu . & tolletur iniquitas a facie
 terre ; Quod si uoluerimus & alius aliquid intelle-
 gere . propt̄ hoc quod dicit̄ . a lxx . defectione de-
 ficiat a facie terre . & defectionem in bonā partem
 accipere iuxta illud deficiens . mortuus ē abrahā .
 in senectute bona senex et plenus dierum & ad posi-
 tus est ad populum suum . Et hic que de isaac & ia-
 cob . scriptura profert . uidebimus . quomodo de-
 fectione deficient a facie terre . & hoc eos implere

preceptum qui habentes conuersationem in caelis.
& in carne non secundum carnem militantes. eo
quod sciunt illos qui in carne uiuunt dō placere non
posse; Quantum in se ē. omnia agunt nesint in
carne sed in spū. & a terra recedentes. uiunt; Con
suscitauit & consede non fecit in caelestibus in xpō.
Quod si aliquis opposuerit aduersum hoc quod in
bonam partem accipimus defectione deficiant
a facie terre. Illud quod de his mabel scriptum ē;
& hu sunt annuite is mabel. cxxxvii. & deficiens
mortuus ē. & adpositus ē ad genus suū. Responde
bimus ei primum. & ipsum is mabel filium ēē. abra
ham. & accepit se dona. & partes a patre secundum
mensuram suā. Deinde absolute scriptum. defi
ciens mortuus est. non cecidi quod scriptum est.
de abraham in senectute bona senex & plenus dierū
& adpositus ad populum suū. siue de isaac. fuerunt
aut dies isaac. quod uixit anni. clxxxv. & defi
ciens isaac mortuus ē. & adpositus ē ad genus suū.
senex & plenus dierum. Nec non & de iacob & cessa
uit iacob p̄cipiens filius suis & eleuans. pedes super
lectum defecit & adpositus ē. ad populum suum. ex
quo intellegimus. aliud ēē tantum deficere. & ali
ud defectione. plures parit̄ habere uirtutes. quod
aū primum generaliter dixerat. Defectione defi
ciat a facie terre dicit dñs. postea in partes diuisit
diuina scriptura; Deficiat homo & iumenta.

deficient uolatilia caeli & pisces maris; Quattuor sunt
 que iubentur deficere. Primum homo rationalis. de
 inde tria que subiectasunt homini. Iumenta & uo
 latilia & pisces; Que puto & in octauo psalmo poni.
 Insuper & peccora campi. Uolucres caeli & pisces maris
 qui per ambulat semitas maris; Quod aut primium
 dixerat. oues & boues uniuersa. quasi precipue de
 iumentis seperauit. & cum his qui mansere iumenta
 numerare ea noluit. Deficiat itaq; homo. Deficia
 nt iumenta. deficient uolatilia. deficient pisces.
 Non dixit deficient bestiae. deficient reptilia & ite
 haec enim non debent deficere sed perire; Veru
 deficient ea que non possunt habere correctionem.
 Quomodo defecerunt sarrae muliebria. & iubeat
 abraham. ut audiat quecumq; sarra preceperit.
 Deficit quis ut homo si contempnant humana. &
 ultra non moriatur ut homo. & audiat. Ego dixi di
 estis; Deficit alius ut iumentum. quia ad altiora con
 scendens. non accusatur sermone profetico. homo
 cum in honore eet non intellexit comparatus e iumentis
 insipientibus & ad similitudinem est eis. Deficit quasi
 uolatile caeli. qui facit sibi pennas aquile & reuertit
 ad domum pceptoris sui. Diues & omnem deserens
 paupertatem. deficit quasi pisces maris. qui conphen
 sus sanguinis dni. cum bonis piscibus seperatur. Cu
 hec iuxta preceptum dni fuerint perpetrata. Infir
 mabuntur. Impu. non habentes tantum roboris quantum

prius; Sed & tollent iniqui; Non dixit occident
sed tollentur ut ad meliora conuersi de impietate &
& iniquitate: ad pietatem iusticiam que translata.
incipiant esse quod ante non fuerunt; Haec secundum
topologiam; Debemus enim & maioris interpretationem
ponere: iam in lectoris arbitrio erit istud seuerita-
tem an clementiam uelit sonare quae dicta sunt. Et
extendam manum meam super iudam. & super omnes habi-
tatores hierusalem. & disperdam de loco hoc reliqui-
as baal. & nomina edituorum cum sacerdotibus &
eos qui adorant super tecta militiae caeli. & adorant
& iurant in domino. & iurant in melchom. & qui uer-
tuntur de post ergum domini. & qui non quaesierunt
dominum nec inuestigauerunt eum. Lxx. Et extendam
manum meam super iudam & super omnes qui habitant in
hierusalem. & auferam de loco hoc nomina baalim
& nomina sacerdotum cum sacerdotibus & eos qui ado-
rant in domino. super tecta militiae caeli & eos qui iu-
rant in domino. & iurant in regno suo. & eos qui decli-
nant ad domino. & non respiciunt dominum; Post impiorum
ruinas ablationes a facie terrae: consequentur aduersus
iudam. & aduersus hierusalem. ex persona domini di-
ctum; Et extendam manum meam super iudam & super omnes ha-
bitatores hierusalem. Extensio quippe magnus.
gestum praecientis ostendit; et disperdam de loco hoc
reliquias baal. Non quod secundum. Lxx. nomi-
na baalim. non sacerdotes penitus eradenda sint.

sed quod iuxta hō cultores eius epōpulo qui pauci
 decede hostium remanserant in iudea & in ieru-
 salem conminetur auferre. Nomina quoq; edituorū
 cum saēdotibus. qui tantam iudas & beniamin
 uenerant impietatem. ut in templodi iuxta quod
 scribit ezechiel. & regnorū quartus lib. statuā
 baal; Quā imaginem zeli dñs uocat. statuerint.
 & in eodem scūario idola & dñm parit̄ ueneratisunt;
 Unde signanter. idolorū saēdotes. sed tega enitat.
 idē. edituos. uel fanaticos appellauit. quod hebra-
 ice dicitur. acchum arim; Et edituos ergo. & sa-
 ēdotes quōdam dī. & eos qui in domatibus adora-
 bant militiā celi. solem & lunā. & astra reliqua.
 & qui iurabent in dño. & in nomine idoli amanita-
 rū melchom. Quod a lxx. in regem uersum. auferet
dī de loco hierusalem. siue disperdet. anoronon.
 enim subaudit. & disperdam de loco hoc reliquias
 baal. & disperdam nomina edituorū cum saēdo-
 tibus. & disperdam eos qui adorant super tecta
 militiā celi. & disperdam eos qui adorant in dño.
 & iurant in melchom. & disperdam eos qui uer-
 tuntur siue declinant. de post ergum dñi. & qui
 non querunt eum siue non retinent; Auertunt
 post ergum dñi. qui relinquentes cultum eius
 iurant in melchom. & adorant militiā caeli. & ue-
 nerant baal idolum sidoniorum. huc usque
 hystoriae sensus expositus est. Videamus

propt̄ dñm quid & ribi iuda ortus ē. & pp̄t̄ hiet
Inqua regnauit iudas. hoc ē dñs atque saluator.
dicamus. quando multiplicata iniquitas fuerit
& refrigescerit caritas multoꝝ. & ueniente dño
tara fides apparuerit in terra. In tantum ut tep̄
tent̄. & iā electi dī. Tunc extendere dñm ad sup̄
plia manū suam. sup̄ iudam. qui sibi uidetur
nomē dñi confiteri. & sup̄ hierusalem ecclē.
que ex pace sortia uocabulum ē. & auferat̄ de tea
nomina baalim. quod m̄t̄ p̄t̄at̄ in sublimioribus.
& auferat̄ dñs nomina uanę glorię & admirationis
false. que uersat̄ in ecclē. Inqua iuxta iacobū
honorat̄ anulum aureum habens. & contemnit̄
Cum ad aduentum iudicis. & senatoris & cōmu
ne omniū diuitem plebs uniuersa consurgat̄. &
scō pauperi in stadi quidem int̄cateruas & con
prestationis eoz tribuetur locos. S̄ edet nomina sac̄
dotum cum sac̄dotibus qui frustra sibi ad plaudes
in episcopali nomine. & in p̄bri dignitate. & non
in opere. Unde signant̄ non ait. & opera sac̄dotū
cum sac̄dotibus. sed nomina. Quia tantū modo fal
sa nomina p̄ferunt dignitatum. & malis operi
bus sua nomina destruunt. eos qui adorant̄ sup̄
tecta militiam caeli qui eleuant̄ aduersum sci
entiā di & omne quod gerit̄ in seculo fictam sibi sci
entiam pollicentes. refer̄ ad ostes stellarum. &
occubitus & mathematicoꝝ sequunt̄ errores. & eos

qui adorant dñm & melchom. qui sc̄to pariter &
 dño. putant posse seruire. & duobus dominis sa-
 tis facere. dō & mā mong. Qui militantes xp̄o. ob-
 ligant se negotiis secularibus & andem imaginē
 offerunt dño & cesari. & cum xp̄i sacerdoter eē.
 se dicant. filios suos consecrant melchom. idē.
 regi suo; recte enim regem habent hominem.
 qui regem dñm perdidērunt; & qui p̄ mala ope-
 ra declinant ad nō & non requirunt eum nec
 retinent sua peccata fugientem. Siquis autē
 uoluerit iuxta interpretationē nominū. iudae
 & hierusalem super anima unius cuiusq; hoc ipsū
 non errabit; Intellegere. quod clauferat uniuersa
 dñi que diximus. uel in consummatione mundi
 uel in singulorū exitu. Quando audiunt stultę ac
 nocte auferatur animata atē. & extendat ma-
 num suā super eum. quid nō non confitetur. &
 super eum quisensum pacis habere se iactat. &
 auferat atque disperdat. Dæ tali hierusalē.
 omnem superbiam. & falsos in dñm cultus. & uari-
 orum errores dogmatum. & seruitutem in dñm
 partē & mundum & per cotidiana peccata au-
 sionem ad nō. & neglectum in dñm. Sicut e a. fa-
 cie dñi dī. qui iuxta est dies dñi qui apparauit dñs
 hostiā sc̄ificauit uocatos suos Lxx. tim & e a. fa-
 cie dñi dī quia iuxta ē dies dñi quia apparauit
 dñs uictimā suam sc̄ificauit uocatos suos.

Pro eo Lxx transtulerunt. Time & nos posui-
mus silē; In hebreo inter iectio est imperantis si-
lentium. quae sepe utunt. st st. & absolute precipi & ut.
Incunt ut silentium quod uentura sit dies dñi.
Diem autem dñi. diem intellegamus captiuitatis
& ultionis in populum peccatorem. & hostiam subū-
sionis hierusalem. & scificationē eorū quos dedica-
uit interfectioni. secundum illud quod dicitur ad
hieremiam. S cāficatos in die interfectionis eorū.
Est est sensus. Venit contra impium populum olim
p̄dica captiuitas. iam propeē. Subiosa enim rege-
prophēta textitur. hoc interfecto. uastitas uenit.
De qua & in ezechiel uenit inquit finis; finis uenit
& cetera; haec mihi uictima placeat. has mihi hostias
scificauit. potest autē hoc quod ait. scificauit uocatos
suos. & debabit bonis accipi. quos in ultionē populi
dñi seruos suos uocat. uindicantes iniuriā suam. Vo-
cauit inquit nabuchodonosor seruū meum; Et in eodem
uolumine non solum seruū. sed columbā quoq; eius.
uocat. a facie gladii columbe. porro secundū tropo-
logiam q̄ facies dñi ē super operantes mala. ut per-
dat de terra memoria eorū. & propeē iudicii dies qui
ad comparationem. & uinitatis. omne huius seculi. tēp̄
breue est. siue exitus singulorū. timeant om̄s & sile-
ant ne facies dñi de qua sc̄s ait. Signatum est super
nos lumen uultus tui dñe. peccatorum foenum sti-
pulam lignee consumat. preparauit enim dñi

hostiam suam totum letici misterium. quam pignem
 & effusionem sanguinis. & utulo oblationem salui
 fiebant. qui saluandis sunt & scificabuntur uocati.
 Quidam dicitur diem dñi & hostiam eius. & scificationū
 uocatorum. In aduentū saluatoris. Intellegunt. quan
 do immolatus est agnus & in sanguine eius. scificatisunt
 apostoli. & ceteri qui per eos uocatisunt. & erit indie
 hostiae dñi. uisita bo super principes & sup filios regis.
 & super om̄s qui indutisunt ueste peregrina. & uisita
 bo omnem qui arrogat̄ ingreditur super limen.
 Indie illa qui complent domū dñi di sui iniquitate
 & dolo. Lxx. Et erit indie hostie dñi & uiscer̄ su
 p principes. & sup domum regis. & super om̄s qui induti
 sunt uestimentis alienis. & uiscer̄ super om̄s mani
 feste qui sunt in uestibulis indie illa. qui complent
 domum dñi di sui. Impi & ate & dolo. Indie iudaice
 captiuitatis. quando totus populus immolandus est.
 uisita hit dñs & super principes qui mane bibebant si
 ceram. & super filios regis. uel omnes de stirpe regia.
 uel certe propriae filios ionae. uel occisos uel captos
 legimus & super om̄s qui indutisunt ueste peregrina.
 hoc ē qui pro di cultu ueneratisunt idola. & super
 om̄s qui arrogat̄ ingrediuntur sup limen indie illa.
 hoc ē aduersum superbos qui cum quodam factu.
 & dignitas super cilio. gradus templi. & scūari limen
 ascendunt. porro meo ubinos interpretatus sum. qui
 arrogat̄ ingrediuntur super limen. potest intellegi

secundum hebraicum. qui transibunt limen; & hoc
historiae sentiendum est. iudicabo super eos qui iuxta
regnum librum primum. non calcant limen. idolorum:
super stationibus seruientes. qui repleuerunt domum
domini dei sui. Non solum idolorum cultus. sed iniquitate
& scelere. & omni mendatio. ut ad errorem regionis.
iniquitas quoque insubiectos. & ad proximos mendatiu.
iungetur. Sed quia semel & tropologice exponere
coepimus. Uisitabit dominus in aduentu & passione salua
toris. id est. In die hostiae filii sui. super pontifices & sa
cerdotes populi iudaici. & super domum regiam; Usque
ad illud enim tempus perseuerauerunt reges iude.
de stirpe dauid. secundum prophetiam iacob. non de
ficiat princeps ex iuda. neque dux de femoribus eius.
donec ueniat cui repositum est. & ipse erit expectatio
gentium. post hostiam enim domini ablatum est regnum
iudeis; & super omnes. inquit qui induti sunt uestim
tis alienis. qui recesserunt a protectione & indumento
dei. & suo errore cooperiti sunt; Et tunc super omnes
manifeste qui sunt inuestibulis. hoc est qui egressi sunt
de templo dei; & cum deberent esse intrinsecus. propter
peccata sua egressi sunt foras. & de ecclesia domini recesserunt.
implentes templum eius impietate & idolo.
Hoc intellectum sit in primo saluatoris aduentu; Qui
autem de consummatione mundi. & die iudicii. quem omnes
in die interpretantur domini. semel exposuimus. scire de
bemus. quod illo tempore uisitabit dominus super principes

& super pastores. quia de ouibus comedunt lanasq;
 tundentes; Non curant de contritione gregis. & super
 filios gregis. quise iactant xpianos. eo quod regis xpi
 sunt. filii gloriantur. & super omnes qui induiti sunt uesti-
 tibus alienis; Vestis filiorum regis & principum indu-
 mentum xpi est. & quod accepimus in baptismo iux-
 ta illud; Induite uos xpm ihm. & induite uos uisce-
 ra misericordiae. bonitatis. humilitatis. mansuetu-
 dinis. patientiae & cetera; In quibus precipitur. ut
 induamur nouum hominem celestem. iuxta creatorem
 nostrum; & proiciamus indumentum ueteris homi-
 nis cum operibus eius; Cum ergo debeamus talibus.
 indui uestimentis. pro misericordia. induimur cru-
 delitate. pro patientia in patientia. porro iusticia
 iniquitate. Et ut semel dicam. pro uirtutibus. uiti-
 is. id est. pro xpō. anti xpō; Unde dicit de istius modi
 homine. & induitur ē maledictione sicut uestimento;
 Vindicabit quoque dñs manifestis sine in aduentu suo
 & super eos qui cum bonis operibus in ecclesia eē debe-
 rent. Et ceterunt se ob conuersionē pessimā. & tra-
 diti sanate uersant in uestibulis; Immo nec in uesti-
 bulis. sed ante uestibula. quod significantius grece
 dicit. ETIAM POTIS RAY. & super omnes uindicabit
 qui uariis iniquitatibus atq; peccatis implent. eccle-
 siam. & impietibus atque mendatio. & miscent
 sanguinem sanguinem; Quod si uoluerimus hoc ipsū
 accipere super animalibus singulorum. principes.

& domum regis intellegamus. tonl Idē cogita
tationes. & sensus. & ipsam animā quē debet eē. hospi
cium regis. & iuxta superiorem expositionem.
Indumenta quoq; aliena. & omnia quę sequuntur. re
feramus ad unum quemq; credentium; Qui cum de
buerint induci eē xpō. & semper uersari intrinsecus.
uarius se peccatorum operuerint uestimentis. Ete
gressi de cetera. Idē. congregatione scōrum. pro
uirtutibus impleuerint templum corporis sui. iniq
tate & dolo. & erit in die illa diē dñs. Vox clamoris
a porta piscium. & ululatus a secunda. & contritio mag
na a collibus. Lxx. Et erit in die illa diē dñs. uox
clamoris de porta conpungentium & ululatus a se
cunda. & contritio magna a collibus; In die hostiae
dñi quando extendet manum suā super uiam.
& super om̄s habitantes hierusalem. & hostilis ei
inualuerit eam uallauerit exercitus. erit uox cla
moris a porta piscium. & ululatus a secunda & cō
tritio magna a collibus. portam piscium uocaba
nt. quę dicitur in ductu & iopen. & uicinior mari
erat intercunctas hierusalem; De qua & e. 2. as re
fert; Portam uero piscium. edificauerunt filias
naha. Ipsi texerunt eam. & statuerunt uallas.
& setas & uectes; Quod aū ait. & ululatus a secunda.
secundi muri in eodem climate. portam significat.
De qua & in regnoꝝ libro scriptum ē. & iuit chelchi
as sacerdos. & aicam. & achobor. & saphan. & asaua.

adoldan. profeten. uxorem sellum. filu te ue filu
 anaas. custodientis uestimenta. & haec habitabat
 hierusalem. secunda. Contritionem autē magnā
 a collibus. de monte sion. & excelsiore urbis portelo
 quitur; Quia cum altiora & arciora ciuitatis. fue
 rint occupata. faciliore. In prona discensus; Si autē
 diem illam. quā dñs cōminat diem iudicii. ut supra
 uoluerimus accipere. eo tempore quando uerus di
 erum sessurus est. & aperiendi libri. & pandende cō
 scientiae singulorū. tunc implebitur uox clamoris
 a porta conpungentium; Prima enim porta oculorū
 erit. quando exhibebunt nobis peccata ante ocu
 los nros. & omnis pompa & imago antiquorū scelerū.
 & uitioꝝ atque luxariae. profertur in medium.
 tunc illud erit uere quod scriptum ē; Ecce homo
 & opera eius ante faciem eius. Torquebit igitur eū
 conscientia. & postquā conpunctus clamauerit a
 prima oculorū porta. ululabit & iā a secunda. quā
 auter intellegere possumus. Per hos enim uel max
 ime sensus. quibus uita in lapsa fuerant. eorum poe
 na sentatur. quando cernemus quod fecimus. & ser
 mones docti. totumq; audientes. ordinem peccatoꝝ
 in ululatum conpellimur; & contemnit in nobis quic
 quid fuerat excelsum. & pp̄t cecitatem. & surdas
 aures. ignorabat anobis. uel certe cum uerba sub
 limia. & eruditio de excelso ueniens. conterat nos.

atq; confringet. & opere complebitur. Rugiebam a
gemitu cordis mei. ut sit sacrificium dño. sp̄i contri
bulatus. in nobis qui homines sumus; Et tantam
grandia peccata fecimus ut montibus conparent
colles contritisunt; In diabolo aũ & angelis eius. ex
celsa excelsa montium conterent; Multi putant
iuxta h̄istoriã. quod ad baloniorum tempora r̄xalim.
intelligendum eẽ. de primo saluatoris aduentu.
quando pp̄t peccata nimia. & da morem populi
inrepantem; Sanguis eius sup nos. & super filios nros.
circumdata eẽ ab exercitu hierusalem. & aduobus
uiris. uespasiano. salice. & tito. irridentium pue
rorum turba consumpta est; Que quidem intelle
gentia magis fidei nr̄e conuenit. sed ita. ut suam
& priori h̄istoriã posse congruere. uel certe prio
rem captiuitatem. tipum eẽ secundę. & pfectę eẽ
uersionis hierusalem; Nec non & hoc anim. aduer
tendum. quia h̄ad d̄im. manifestę in hebreo; Non
portam conpungentium. sed portã piscium sonat;
Allegorice. portam piscium eẽ. In hierusalem p quã
inferentur boni pisces. qui a malis fuerint sep̄rati.
Et lugebunt ceteris introeuntibus qui foris reman
serint; Vel certe in fine mundi. & in consumatione
lugebunt a porta piscium prima. qui suum bap
tisma non ser uauerunt; lugebunt a secunda. qui n̄
egerunt dignam pro peccatis penitentiam; Ete
rit magna contritio. sup colles. qui nec peccatis in

incuruati sunt. ut ceruicem submitterent. ut sua
 scelera deplorarent; Per has enim duas portas bap-
 tismi & penitentiae in hierusalem. idē. in ecclēsiā
 dī. uel introitus. uel exitus ē; Ululate habitores
 p̄ila ē. contacuit omnis populus chanaan. Lxx.
 plangite qui habitatis concisam. quia ad similitudinem
 omnis populus chanaan. p̄ila que hebraice dicitur
 māthes. & ad aquila uersa ē. ESTO. NOX. NON. N
 p̄ breuem syllabam. primā legenda ē. nec anepan
 puteimus. sed p̄ productam. ut de p̄ila sciamus dici. In
 qua frumenta tundunt uas conuuium. & medicorū
 aptum usui. In quo propriae ITTISANAS ferri. solent
 dici aliquis. Intellexisse se quid significet. p̄ila.
 & ediscere uelle cur in presenti loco. adsumpta sit;
 quia semel descriptio est urbis. & dicitur. Vox cla-
 moris a porta piscium. & ululatus a secunda. & con-
 ceptio magna a collibus. Nunc idem descriptionis
 ordo seruatur. & de ululatu dicitur. eorum qui habi-
 tant in ualle siloae. & pulchre. Scriptura non dixit.
 qui habitatis in gurgustio. sed qui habitatis in p̄ila.
 Quod salicet. quomodo frumenta feriente de sup-
 uecte tunduntur. ita de porta piscium. & de porta
 secunda. & de collibus proruens. in uos decurret &
 exercitur; populum autem chanaan. appellauit
 populum iudeorum. Iuxta illud quod legimus In dan ihel.
 Semen chanaan. & non iuda. & ad hierusalem. pa-
 ter tuus amorreus. & mater tua cothea. & in alio

loco chanaan. Inmanutua statera iniquitatis; Quod
soluerimus iuxta utramque translationem topologia
texere. recte adululatum & adplantum concitant.
qui in extremis peccatorum fecibus habitantes in sce
lerum. suorum lma dimersi dicunt; Infixus sum in
limo profundi & non est substantia. inquit; Unde ad
datur. Qui habitatis concisam. hoc est animam mul
tis iniquitatibus uulneratam; Siue ecclesiam. que
scis matibus heresibusq; lacerata est. & ad singula
uulnera plangit filios interfectos. Quod autem dicitur.
Contacuit siue adsimilatur est omnis populus chana
an. blasphemiam eorum in die iudicii cessare significat;
& os quod in altum posuerunt. linguamq; ad terram
usque penetrantem. adterno silentio contaciscere;
& quia peccatum peccauit hierusalem. & ideo inco
motaionem facta est. populus dicitur chanaan. quod in
terpretatur commotio; Non enim potest dicere. sta
tuit super petram pedes meos. Sed incertus & fluc
tuans semper in motu est. Unde & noe uir scilicet post
quam euigilauit ex somno. ex maledictione nomen
inporuit chanaan dicens; Maledictus chanaan
puer famulus erit fratrum suorum. Non solum autem
chanaan. adsimilantur peccatores. sed pro qua
litate. & diuersitate peccati; Alius adsimilatur
pharaon. alius nebroth gigante. & contrario.
pro bona opera opera atque uirtutes. quia & uirtu
tum itinera sunt diuersa. Ille spiritus ad sum & abra

ham: hic moysi. alius heliae. Quam abrem ab
apostolo dicitur. Emulamini crismata maiora.
Qui uero perfectus est. iuxta eam partem perfectione
quam humana conditio. potest habere. similitudi-
nem signatur di; Disperierunt omnes inuoluti ar-
gento. Disperierunt omnes erectisunt argento qui
sibi inquit inductus confidebant. et tantas habe-
bant opes. ut se quasi inuolutos. & septos. suis diui-
tiis aestimarent; uel certe secundum Lxx. Qui
recterant in superbiam. & pauperes despiebant.
ira uemente uastatisunt. simulq; considera quod
non dixerit. peribunt qui erectisunt argento. Sed
iam nunc antequam eis supplicii dies ueniat in eo
ipso quod supbiant. & semper de thesauris suis cogitent.
& seruent eos. perierunt atque corruerunt;
Quod qui intellexerit. puto eum non satis cupere
diuitias. In quibus non peribunt sed perierunt qui
erectisunt; Neq; uero estimandum eos solos perisse
qui argento erectisunt. sed iuxta hanc definitionem
peribit & ille qui in geris nobilitate se iactat. peribit
qui inflatur dignitatibus; peribit qui fortitudine
corporis gloriatur; peribit qui femineo languore
mollitur comam nutrit. uellit pilos. cum tem polit.
& ad speculum comitur. que proprie passio & insania
feminarum est. Siquis autem uult erigi. & superbie sciam
superbia. erigatur cum apostolis. Quando dignus
fuerit pro nomine dñi ihu xpi. contumeliã pati. gloriam

cum paulo qui exultabat in tribulationibus. sciens
quod tribulatio operatur patientiam. patientia spem
spes autem non confundat. & erit in tempore illo scrutabor
hierusalem in lucernis. & visitabo super uiros de-
fixos in fecibus suis. qui dicunt in cordibus suis. non fa-
ciamus & benedictus. & non faciamus male; Lxx. Et erit in
die illa hierusalem scrutabor cum lucerna & uulsi-
cas super uiros qui contempnunt custodias suas. & di-
cunt in cordibus suis non faciamus benedictus & non faciamus
male; In tempore & in die captiuitatis hierusalem.
uel ab ababloniis. uel a romanis. quia derelinquit le-
gem domini. & impie egit in domino creatore suo. ser-
uabitur dominus cum lucerna omnia abscondita hierusalem.
& nullum in ultimum patietur effugere. Legamus
iosue historias. & ibi repperiemus scriptum. de
cloacis quoque & speluncis. & antris. & sepulchris ex-
tratos principes & reges. & potentes. & sacerdotes.
qui se in eis in seumortas absconderunt. Et uisitabo
inquit super eos qui confidunt in corporibus suis & in
uiribus suis quas aiact pkeuic. fecerunt uocat. siue
peccata in quibus penitus fuerunt clifixi. Qui tollen-
tes providentiam. nec boni. nec mali. dominum auctorem
esse dixerunt. hoc est. quod nec bonis bona redere
nec malis mala; Sed quod fortunę. cuncta rege-
rentur arbitrio. & casu referentur incerto; In
summatione autem mundi. quod dies domini ipsa
intellegatur. scrutabitur dominus hierusalem. id est.

ecclesiam suam cum lucerna & ulcus & ur super uiros
 contemptores. qui noluerunt suas seruare custodias.
 idē mandata dñi contempserunt. & in super ratio-
 ni sē peccate dicentes blasp femauerunt in cordi-
 bus suis. quod nihil prodesse & benefacere. Nec ob-
 eet male. quia nec bonorum operum premium.
 nec malox poenam restitueret dñ. Recte hic hie-
 rusalem. idē ecclēa. que primum iebus uocatur.
 quod dicitur conculcata. & quando conculcabat
 agentibus & demonum ludibrio erat. Dicta ē iebus.
 & postquam coepit in ea pax habitare dñi. & fac-
 tus ē in pace locus eius. nomen hierusalem sorti-
 ta est; Quia igitur in nouissimo tempore. quos se-
 pe iam diximus. multiplicata iniquitate refriges-
 cēt caritas. & solis lumen recedet. Ab hierusalem.
 & tanta erit uastitas ut difficile saluentur & iā
 electi dī. Tunc in lucerna sermonis sui atque rati-
 onis omnia uitia scrutabitur dñs in hierusalem.
 & in medium proferet. & de otioso quoque uerbo
 fiet iudicium & uindicta. Non in peccatores pote-
 rat enim & peccatum ueniam promereri. Sed in
 contemptores de quibus dicitur & in abacuc. Vi-
 de & contemptores & aspice; & in alio loco. Qua-
 re spicis ad contemptores. ac de inde. Quia uero
 gans ē & contemptor. uir superbus. & cetera. sup 54
 his fiet ultio qui custodias dñi non seruauerunt.
 & dicunt in cordibus suis non faciet dñs bene nec.

faciæ male. Non quod male dñs faceret. sed quod ma-
la uideatur ei poena eē qui patitur. Alioquin.
& scalpellus medici malus erit qui aresecat uulne-
ra & putridas amputat carnes. & pater malus re-
dens filium. ut autem corrigat; Et magister ma-
lus. corripiens discipulum ut erudiat. Omnis enī
disciplina ad presens non iudicatur eē gaudium. sed
tristitia. Postea autem fructum pacificum his
qui per eam eruditur sunt reddet; Erit fortitu-
do eorum. Indireptione. & domus eorum in deser-
tum; Et edificabunt domus. & non inhabitabunt.
& plantabunt uineas & non bibent uinum earū.
quia iuxta eē dies dñi magnus. & iuxta uelox ni-
mis. Manifestum eē quod iuxta utrumq; captiui-
tatem. Omnis eorum sit cesus exercitus. & domi-
dirute. & agrum ea eque uastate nec ultra eos
distulerit patientia dñi. sed cum dicerent ad pro-
phetas. hoc in tempore erit & in dies longos uene-
rit eis dies dñi magnus & uelox nimis. Iuxta
tropologiam autem cum uenerit tempus iu-
dici. siue unius cuiusque mortis & egressio-
nis eseto. tunc omnis fortitudo eorum. Indireptio-
nem erit. ut quod male ualebat. & erigebatur
aduersum dñm. Infirmum fractumq; uertatur
ad melius; Uelut si quis fortitudinem latronis
& piratae & furis diripiat. infirmosq; eos reddat
prodest illis sua infirmitas. debilitata enim

membra quibus prius non bene abutebantur
 a malo opere cessabunt; Quod autem sequitur.
 Et domus eorum in desertum. multas sunt in ec-
 clesia edificantes sion in sanguine & hierut.
 in iniquitatem. Quibus prodest tales domus
 destrui; Legamus leuiticum ubi le-
 prosa domus destrui iubetur. Et quia
 lepra permanens est. & diffunditur. Lapidis
 eius & ligna & omnis pulvis extra ciuitatem
 in locum immundum proici iubent; Sed & in
 hieremie principio tale quod scribitur; Ecce
 dedi sermones meos in os tuum. ecce constitute
 hodie super gentes & regna. eradicare & suf-
 fodere & disperdere. & edificare. & plantare.
 Destruetur edificatio pessima. ut post ea bona
 edificatio contruatur; Et eradicabitur iniqua
 plantatio. ut plantatio iusta ponatur; Unde
 & in salomone legimus. melius est habitare sub diuo.
 quam in calcestris. cum iniquitate & in domo noua.
 Quasi bonus ergo deus domos eorum qui erant defixi
 in scabulis suis. & dixerant in corde. Non faciat
 benedictus. & non faciat male. destruat. Nec eos in
 leprosis & immundis domibus habitare permittit.
 Nec facti ut bibant unum de uineis quas plan-
 tauerant; Si enim plantassent uineam forech.
 & uineam electam. totam ueram. bibissent unum
 suum. & in ebri essent cum patri archa noe.

& ioseph in meridie. sed quia dixerant. non facies be-
ne dñi. & non facies male. & de uinea sodomorum. uine-
a eorū. & pro pago eorū de gumurra. Uua eorū. uua fellis
& botros amaritudinis. In eis furor draconum uinum eorū
& furor aspidum insanabilis. propterea planta uerunt
uineas & non bibent uinum earum. Et mystice di-
citur. de sodoma & gomurra quod omnis plantatio
eorum perierit. Si enim permansissent. In eo quod coe-
tant uterent quasi paradisi dei. & non finissent in malo.
uterent quasi terra egypti. plantatio eorū utique perman-
sisset. Tale quid & illud super egyptum In psalmis sonat.
Occidit In grandine uineas eorū & moros eorū In pruina.
Quasi de mentis simus quippe dñi. omnem egyptiā planta-
tionem. & arbuscular que in egypto radicate sanguineos
habent fructus. Interficiat & subuertat ne bibant. quia ma-
le planta uerant & comedant ex eis fructum. prope est
dies dñi magnus & uelox nimis. cui resistere nemo potest.
prope autem ē uel propter & eternitatem. quia nihil ei longū
est. uel propter poenae magnitudinem. quia patienti
numquam longum uidetur. supplicium quod inferendū
est. siue prope ut supra diximus. Cum exierimus.
eseto. & unius cuiusq; mors consummationē mundi fe-
cerit. & non solum prope sed & uelox nimis. Ut uelo-
citas aduentus eius. In eo quod nimis addit ascendat.
Vox diei dñi amara tribulabitur. Ubi fortis. dies ire.
dies illa. dies tribulationis & angustiae. dies calami-
tatis & miseriae. Dies tenebrarum & caliginis. Dies

nebulis & turbinis. Dies tube & clangoris super ciuitates
 munitas & super angulos excelsos. Lxx. Uox diei dñi ama-
 ra & dura posita est. fortis. Dies ire. dies illa. Dies tribula-
 tionis & necessitatis. dies miseriae & perditionis. dies
 tenebrarum & turbinis. dies nebulis & caliginis. dies
 tube & clamoris super ciuitates munitas. & super angulos ex-
 celsos; Iuxta superiora uel de babilonica captiuitate
 accipe. uel de extrema quam passisunt a romanis super qua
 & dñs fleuit hierusalem dicens. Hierusalem hierusalem
 que occidis prophetas & lapidas eos qui ad te missi sunt. &
 cetera; Vera enim expetita uindicta est. A sanguine
 Abel iusti. usque ad sanguinem Zachariae quem occiderunt
 inter templum & altare. Et ad extremum. dedit filio
 dicentes. Sanguis eius super nos & super filios nr̄os.
 Expertisunt diem amaram. quia ad amaritudi-
 nem dñm prouocauerunt; Diem aetno con-
 stitutam in qua non inbecilles quilibet. sed
 uiri fortissimi deprimuntur. & ueniunt su-
 per eos ira in finem. Sepe quippe & ante iram
 dñi sustinuerunt. scilicet illa non fue-
 rat consumationis & finis. Quod id
 necesse est. nunc describere. quantas
 In utraq; captiuitate sustinuerunt
 calamitates; et quomodo qui
 lucem dñi respuerunt. in
 nebris & caligine usa-
 ti sunt; & qui noluerunt

solemnium audire dierum turbas. Audierunt clamorē
bellantium; De ciuitatibus autem munitis excelsis angu-
iude quoad solum usque dirutisunt. oculos magis puto
eē indicium. quam aurium. Nobis p̄sertim cum nunc
in ista sumus prouincia. licet uidere. licet probare. que
scriptasunt. uix ruinā parua uestigia In magnis urbibus.
cernimus. sicut ubi tabernaculum & arca testamenti dñi
fuit. uix altaris fundamenta monstrant. Gabaa illa
ciuitas saulis usque ad fundamentum diruta. Rama
& bethoron & relique urbes nobiles a salamone construc-
te. p̄st. ui uiculi demonstrantur. Legum iosephū
& propheta iam. sophoniae. illius cernimus historia.
& hoc non tantum decapuitate dicendum ē. sed usque
in p̄sentem diem. p̄fidi coloni. post interfectionem
seruorum. & ad extremum filudī. excepto plane
tu prohibentur. Ingressi hierusalem; & ut ruinas
sue flere liceat. Ciuitatis p̄cio redimunt; Ut
qui quondam emerant sanguinem xp̄i. e-
mittant lacrimas suas. Et nescis quidē
eis statutus sit. Videas in diem
quo capta est a romanis. & diru-
ta hierusalem uenire populū
lugubrem. confluere decrepi-
tas mulierculas & senes.
pannis annisque obstitos
in corporibus & in
habetis suo iram.

dñi demonstrantes. Congregatur turba miserorum.
 & patibulo dñi coruscante ac radiante anastasi eius.
 De olivæ quoque monte crucis fulgentis vexillo. plan-
 gere ruinas templi sui populum miserum. Et tamen
 non est. miserabilem. adhuc fletus ingens & lunda bra-
 chia. & sparsi crines. & milites mercedem postulat.
 ut illius flere plus liceat. Et dubitat aliquis cum hæc ui-
 deat. dedie tribulationis & angustiae. dedie calamitatis
 & miseriae. dedie tenebrarum & caliginis. dedie nubule
 & turbinis. dedie tube & clangoris. Habent enim
 & in luctu tubas. & iuxta prophetiã uox solemnitatis uer-
 sae. In plantum ululant super cineres scuaru & super altare
 destructum. & super ciuitates quondam munitas. &
 super excelsos angulos templi. de quibus quondam iacobu
 fratrem dñi precipitauerant; Hæc decapuitate die
 ta sint iudeor. Ceterum fidem ut supra referamus.
 ad consummationem mundi. siue ad unius cuiusque.
 exitum uitae. manifesta erit interpretatio. quod de uox
 diei dñi amara sit. & necessitate plena & ira. & tribu-
 latur ibi fortis. Cum etiã qui se sunt saluentur quidem.
 sed tamen sic quasi pignem. Dies illa dies tribulationis
 & angustiae. & calamitatis & miseriae. In qua dicent.
 Veni nobis quia miseri facti sumus; Dies tenebrarum.
 Omnis enim qui male operatur odit lumen. & non uenit
 ad lucem. Et necesse est. qui lumem oderit. eum tenebre
 consequantur; Dies erit nebule. & turbinis. Veniet
 enim super eum tempestas dñi. & clangor tube.

quam apostolus significat dicens. In nouissima o[mn]ia.
Erit autem dies tubae. & clamoris. super ciuitates mu-
nitas. quas sibi multitudine peccatorum. Cum Cain
edificauerant; & super angulos excelsos. opera p[er] u[er]sa.
& recta in adn[um] declinantia; Unde & a saluatore
arguunt. *ῥητοκῆ πῆται*. farisei. quod adorent in an-
gulis platearum. Via enim recta & tendens ad pa-
radysum. arcta & angusta est. que ducit ad uitam;
Via aut[em] fracta habens angulos & tortuosa. lata & spa-
tiosa est. que ducit ad mortem. Simulque in uerba
seueritatis. d[omi]ni cerne clementiam. quod propter ea
amara sit dies. & dies ire. & dies tribulationis. & dies
tubae & clangoris. & ciuitates male munitae & p[er]uersi
anguli destruantur; & tribulatio homines & abula-
bunt ut ceci quidn[on] peccauerunt. & effuderunt san-
guis eorum sicut humus. & corpus eor[um] sicut stercore. sed
& argentum eor[um] & aurum. Non poterit liberare eos.
Indie ire d[omi]ni. Igne zeli eius deuorabit[ur] omnis terra.
quia a consummatione cum festinatione faciet cunctis
habitantes terram. Lxx. & tribulatio ho-
mines & ambulabunt ut ceci. quia d[omi]no peccauerunt
& effuderunt sanguinem eor[um]. sicut puluerem. & canes
eorum sicut sterces lubularum. & argentum eor[um]
& aurum. non poterit erueret eos indie ire d[omi]ni. &
in igne zeli eius consumetur omnis terra. Consum-
mationem enim & festinationem faciet super omnes habi-
tantes terram. Non est difficile iuxta priorem

sensum haec fuisse perpetrata dicere hierusalem.
 que propter crucem dñi sustinuit. Recessit enim ab ea
 iustitio dī. & tribulatis sunt om̄s homines in tota
 iudea. & propt̄ magnitudinem presurae ambulauer̄
 ut cæci. quid agerent ignorantes, & hoc passisunt.
 qui ad dño idē. dī filio peccauerunt; Nam quia fuderant
 & sanguinem proph&arum. & sanguinem xpi. fusus
 est sanguis eorū sicut humus in tota regione. & cor
 pora eorū manserunt insepulta. sicut stercorea sup̄ faci
 em terre. Diuites quoq; eorū qui argentum & aurum.
 iniquitate nimia congregant. opibus suis dedie irae
 dñi non potuerunt liberari; Ignis enim zelidñi succen
 sus aduersū eos. deuorauit omnem p̄uinciam. Nec
 grende fuit tempus in medio. Nam potest xl. & duos
 annos dominice crucis. circumdata ē ab exercitu h̄it.
 & consumatio illius facta cū festinatione; Et non solū
 illius. sed cunctis terre iude. habitatoribus; In con
 sūmatione aū uel mundi. uel unius cuiusq; tribula
 bunt̄ om̄es homines qui homines p̄manserunt.
 & mortui sunt quasi homines. & ambulauerunt ut
 cæci. quia lum̄ perdidere uirtutum. & locum peni
 tentiae non habebunt. & hoc patientur quia dño pecca
 uerunt. Si enim dñs iusticia ueritas. sc̄itas. ceteraeque
 uirtutes. quisquis iniuste fecit. & mentitus ē. & con
 sortas. utriusq; sectatus. dño peccauit. Sed quod se
 quit̄. Et effundetur sanguis eorū sicut humus & cor
 pora eorū sicut stercorea boūum. uidetur absurdum

ut in resurrectione mortuorum. & consummatione mundi.
atque iudicio. dicamus effundi sanguinem & corpora
iacere quasi stercora. Igitur illud quod ad nos di
cit & sanguinem animarum uirarum requiram de ma
nu omniū bestiarum. & de manu hominis. & de ma
nu fratris requiram animam hominis. Qui effuderit
sanguinem hominis. propter sanguine eius effundetur
sanguis ipsius. Et in resurrectione credere ridiculum
est. & inuita hac stare non potest. Quanta enim ef
fuderant sanguinem & sanguis eorum effusus non est.
Et talis occiderunt hominem ueneno uel suspendio.
& tam cum homo mortuus sit. non est sanguis effusus.
Quomodo ergo dominus. effusus est sanguine eorum in talium.
cum ille qui occidit. sanguinem non effuderit. San
guis igitur hominis. TOZATIRONITOS. id est uitale. quo
uegitatur. & sustentatur. & uiuit. debet intelligi.
Quod qui effuderit si hinc per scandalum. siue pueri
tate doctrine. In die iudicii. effundatur
abeo. Quia id quod sibi uebat habere uitale
eius cogitur amittere. Iuxta huiusmodi
sanguinem & caro intelligitur. De qua & esaias ait.
Omnis caro foenum. & in genesi dominus. Non permanebit
spiritus meus in hominibus istis. Quia caro sunt. & in posto
lus de utroque. caro & sanguis regnum dei possidere
non poterunt. Neque corruptio in corruptionem dei
hereditabit. In die ergo consummationis uel gene
ralis. uel specialis. Omnis sanguis qui effusus est.

clamabit ad dñm & apparebit In medio: & opera san-
 gumis atq; terrena quasi puluis iacebunt & stercorea,
 & argentum & aurum diuitis. de die ire non poterunt
 liberare. Audiente eo quod morit̃. Stult hac nocte
 tolletur. anima tua ate. que aũ preparasti cuius eruĩ.
 Non congregemus aurum & argentum. que non possunt
 diuites liberare a morte. Redemptio aũ uiri anime
 ppriae diuitiae. Sed quod eo tempore liberare non
 possint. quod uittas necessitate dimittunt. Om̃s
 enim terra & uniuersa que terrena sunt. Zelodñm deuo-
 rabuntur. & Quod ait Zelo. intellege. adhuc amante
 dñm. Nisi enim amare & humanã animam. numquã
 Zelaretur eam & in similitudinem mariti. peccatum
 ulcisceretur uxoris. Quod si non amare & nec ad alterio
 eius irascitur; & hoc facit dñs cum festinatione & cun-
 ctis habitantibus terram. His qui se poentius terre de-
 derunt. & non fuerunt ad uenae & peregrini. sicut
 iustus loquit̃. Ad uenae sum ego Intra & peregrinus
 sicut om̃s patres mei; Et rursus alibi. Nolens diuitius
 In tabnaculo carnis habitare. lacrimabili uoce. testa-
 t̃ dicens. Tu mihi quia peregrinatio mea prolongatae.
 Et enĩ quisum In tabnaculo corporis huius. Ingemes-
 cimus conquirentes. Miser ergo homo qui me libe-
 rabit de corpore mortis huius. Conuenite congrega-
 mini gens. non amabilis prius quã pariat iussio. qua
 si puluerem transe. untem diem. Lxx. Congrega-
 orum & colligimini. gens In erudita Antequam stas.

sicut flos pertransiens diei antequam ueniat super
infuroris dñi; Post descriptionem malorum. que in
die uenturasunt dñi. secundum duplicem captiui-
tatis expositionem quam supra diximus. populus ad
poenitentiam. prouocat. & dicit ei. Conuenite & con-
gregamini sive ut in Lxx scriptum ē; Colligimini.
idē. stote uobis. iuxta apostolum caritatis uinculo co-
pulati. Gens non amabilis. que amore dī indigna est.
Sive gens inerudita. de qua dicit. Inde utero nomio.
populus stultus. & non sapiens. Et in heria. sine causa
percussi filios urōs. disciplinam non recepistis. Antequā
fiat quod prophatum ē. Antequā pceptum. sequat
effectus; Quod ita facile uenit. quasi puluis ptransi-
ens. Antequam super uos furor dñi compleatur. Simul
que cernedi clementiam; Sufficerat prudentibus
malorum uementium. Impetum descripsisse. uerū
quia non uult inferre supplicia. sed tantum terre pas-
surus. ipse ad poenitentiam prouocat nec faciat quod im-
natus ē; Generaliter autem tota multitudo creden-
cium. & eorum quidam populus nuncupat. in eam congre-
gatur dicit ei. Conuenite in eam. sociamini uobis
caritate & pace. & gens inerudita. que nomis dī reci-
pere. disciplinā. Nec habere scientiam mandatorum eius.
sed diuitiarum & corporis sanitate & pulchritudine huius
seculi. carnisque uoluptatibus dilectaris. que transit
quasi flos. qui in una marcescit die. propterea autem
dico uobis. conuenite & clamini. necum iudicium

tempus uenerit & omnis gloria uera tranſierit. tunc
 uelitis agere paenitentiam. quando locus non erit pe
 nitentiae. ſed paenarum. Querat aliquis. quomodo
 hoc ipſum ſup uno quoq; migrante deſcto. poſſit intel
 gi. Dicit ergo ad ſingulos. Oti quis ſeti negotiis occu
 patus p diuerſa diſcurris. Reuertere in ſcorum icteam.
 & iungere eorum uitae. & coſui quoru uides placere do.
 & deſoluta membra amingruae. nec ſibi coerentia in unã
 ſapientiae coe compaginem. & illius herẽ complexui.
 & audi myſtice. Confortamini manus diſſolute. & genua
 debilia ſolidamini. Nec gloriari in bonis carnis & eius
 flore quiſterit. Omnis enim caro foenum. & omnis glo
 riae i quaſi flos ſeni. aruit ſeni & flos decidit. uer
 bum aũ dñi manet in aeternum. Poſuimus hoc capitulo
 uti tempore. ſi quando uiderimus aliquẽ honoribus ſeti.
 & congregandis diuitis occupatũ. ad eccleſiã uel raro
 uenire uel numquã. & dicere ad eum. congregate & c
 iungere populodi. quidnĩ pcepta non audis. Antequã
 gloriata ptranſeat. Antequã dies tibi dñi furoris ad
 ueniat. Quaerite dñm omĩs manuſ & iſte. qui iudiciũ ei
 eſtis operati. Querite iuſtum. querite manuſ & iuſtum.
 ſi quomodo abſcondamini indie furoris dñi. qui agaha
 deſtructa erit. & aſcalon in deſertum. a Lotum
 in meridiae eicient. & acchaſton. eradicebat Lxx.
 Querite dñm omĩs humiles tẽre. iudicium operamini
 & iuſticiã. querite & reſpondeſte ea. ut protegamini.
 indie irẽdũ quagaha direpta erit. & aſcalon.

in desertum. & azotus in meridie proicietur. & acha-
son eradicabitur. humilis terre appellatur. quoniam hu-
militate atque uirte sonat. sed peccatis humiliatus
est. Nec potest cum xp̄o dicere. dixite a me quia man-
susus sum & humilis corde. Omnis enim qui se humili-
at exaltabitur. Et in alio loco ad rem sermo dirigitur.
Quanto maior fueris. tanto magis humiliare ipsum.
& coram dño inuenies gratiā; Qui autē peccatis humili-
atur. & ad grauatū conscientia delictorū. loquitur
quasi onus graue ad grauatū sunt super me. Iste de-
bet audire. Venite ad me omnes qui laboratis & one-
rati estis & ego reficiam uos; Hoc dictum sit in princi-
pio. secundum Lxx. interpretes. Caeterum iuxta he-
braicum alter est sensus. Dicit enim ad sc̄or. Quos qui
mea precepta fecistis. qui in terra positi & scientes
quō omnis qui se humiliat exaltabit. Imitati estis
mansuetudinem meā. & iudicium estis operati.
Quae rite dñm in mansuetudine ur̄a; Et si uultis sa-
re qui iuste sit dñs. querite iustum. querite mansue-
tum. pat̄ enim omne iudicium dedit filio. qui
iusta iudicaturus est; Et quia mansueti estis. p̄pt̄ea
mansuetum querite; Ut quicquid in uerā manu-
suetudine minus est. ab eo qui fons est. mansuetudi-
nis impleatur; Hoc autē dico uobis. si quando absco-
ndamini in die furoris dñi. hoc est. si forte possitis ex
eo quod queristis dñm. & iusticiā eius estis operati.
Iram diei uitare uenientis. & effugere captiuitatē

que uela nabuchodonosor . uel aromanis . Inferen-
 dae populo iudgorum . Si autem de his dubitat .
 qui eius iudicia facere dicens . si quomodo absconda-
 mum indiefuroris dñi . quid fiet de peccatoribus . Tan-
 ta enim uastitas iude terre uenit . & tam sublimis .
 & uictor huc ascendit babilonis exercitus . ut & iam
 potentissimas urbes filistinorum que semper uobis equo .
 certamine . resisterunt . eadem captiuitas adphen-
 dat . Gaza destructa & ascalon insolitudine re-
 digetur . & azotum . Non furto sebbello . idē . mani-
 festa luce . atque uictoria in captiuitatem trahent .
 et acharon . quae inter pretatur eradicatio . hoc susti-
 bit quod in suo uocabulo sonat . idē . eradicabitur .
 hoc iuxta litteram & ebraicā ueritatē . Iuxta Lxx .
 precipit humilibus terre . De quibus iam supra dictū .
 ē . ut operent iudicium & querant iusticiam . Quā
 non puto alium ēē pter xpm . & quia omnis qui que-
 rit inueniet . id quod inuenierit aliis respondeat .
 hoc ē alios doceant . Sapientia enim abscondita .
 & thesaurus non conparent . quae utilitas in abob .
 & hoc inquit p̄cipio uobis ut in die ire dñi protega-
 mini uel in consumatione mundi . uel in exitu . uiri-
 ur cuiusq; deserto . Gaza enim & ascalon & azo-
 tur . & acaron . diuisa supplicia sustinebunt . Ga-
 za inter pretatur fortitudo eius . Om̄s ergo qui-
 sibi adplaudent in fortitudine corporis & insa-
 pientia seculari & dicunt . cum diabolo forti-
 tudine

faciam. diripientur inde ire dñi & ad nichilum redient.
Ascalon quoque. que dicitur ponderata uel ignis homicidia.
Cum uenerit dies ire dñi. sceleris sui mensuram sentiet.
& eodem quod operata est. pondere deprimetur. Et quia
arsit ad effundendum sanguinem. & multas scandali
lauit animas. Impium est in ea. uirum sanguinum & do
sum abominabitur dñs. Non diripietur ut Gaza. sed in
solitudinem redacta. gehenne ignibus usque ad pulue
rem cremabitur. Nec non. & Azotos. que ebraice dicitur
erdod. & in lingua nra sonat ignis generationis. clara
luce uastabitur. Arsit enim libidine & generationis in
cendio debaccata est; Et quia omnes adulterantes quasi cli
banus corda eorum. & sagittis ardentibus uulneratisunt.
Non in tenebris non in occulto iudicio. sed in meritis.
hoc est quando plenam recipient claritatem. proicient
in tenebras & scorum consortium non habebunt. Sed lac
caton. que appellatur sterilitas. uel eradicatio. quia nullum
fructum habuit. & per ueritate. doctrinamque eradicauit
plurimos. Ipsa quoque eradicabitur; hanc autem omnes uarie
tates intellege. animarum uirtus atque peccatis. & quod
unius cuiusque opus. quale sit ignis probabit. Ne qui
habitatis funiculum maris. gens perditos. uerbum
dñi super uos chanaan terra philistinorum. & disperda
te ita non sit habitator. & erit funiculus maris. re
quies pastorum & caule peccorum. & erit funiculus ei
his qui remanserunt de domo iuda. ibi pascentur
in domibus ascalonis ad uerperam requiescent

quia uisitabit eos dñs dī eorū . & auertēt captiuitatem eorū .
 Lxx. Vg qui habitatis funiculum maris . accolg cretarū .
 uerbum dñi super uos chanaa terra allophilorum
 & perdam uos de habitatione . & erit creta pastua pastorū .
 & ouile peccorū . & erit funiculus maris his qui reliquist
 de domo iuda . super ipsos pascentur in domibus ascalo
 nos post meridiem . Diuertent a facie filiorum iuda .
 quia uisitabit eos dñs dī eorum . & auertēt captiuitatē
 eorum . Quantum ad historiam non ē difficile int̄pretari .
 Quia dixerat in superioribus . gaza deserta erit . & ascalon
 in desertum . azotum in meridiae . eicient . & acaron eta
 dicabitur . Quattuor magnis palestine urbibus nomina
 tur . Nunc ad ipsam generaliter prouinciam sermone
 dī fieri . & p̄dici ei ; Vg babilonio ueniente . quod & ipsi
 qui iuxta mare habitent . pereant atque tollentur . Quod
 aū terra palestinorum . terra sit chanaan . nulli dubiū ē .
 & disperdamtē inquit ita ut nullus sit habitator . & in
 tanta in uenes uastitatem que gl̄ ab aris . In euerfione
 iude . ut om̄s tuę urbes munitissime . in ouilas int̄ pastoz ;
 & post quā dñs uisitauerit populum suū . & fecerit eos
 regredi sub zorobael . & iesu . & edificauerint templū .
 & extruxerint hierusalem . tuta in cultu eris . & sic
 ue pribus urticisq; operieris . ut pastores de reliquis
 iudeoz . in ascalone post meridiem requiescant . & in
 urbe quandam nobili . greges suos faciant accubare .
 et hoc fiet quia dñs uisitabit plebem suā . & auertit
 captiuitatem eius ; quod factum necesse dī uidetur .

neest ubi uiderit; Neque nunc propositum nob̄ est.
historie texere ueritatem. sed ea Intimate nr̄is. que
accepimus ab ebreis; Iuxta spiritalem aũ sensum
& translationem Lxx. Difficilis intelligentia ẽ; Max
ime. quia & interpretatione discordant; Vbi enim nos tran
stulimus gens perditorum. Illi dixerunt. aduenae cre
tensium; & quia ebraice scriptum ẽ. גוי. חֹרֶתְיִי.
pro גוי. hoc ẽ gente. legerunt. גַר. id ẽ. aduenam.
& pro. חֹרֶתְיִי. quod dicit perditorum. nom̄ crete. in
sule putauerunt. Deniq; & aquila. quanta editio. int̄
ptatisunt. ea nocore ep̄um. & theodotio. eẽtioco ac
pias. simmachus quoq; eẽtioco ac p̄eso or̄on̄. que
om̄a cum int̄ptatione nr̄a faciunt. Rursum ubi nos dix
imus. & erit funiculus maris. & om̄s int̄ptes. huic trans
lationi congruerunt. scribitur in lxx. & erit creta pas
cua gregis. Igit̄ spiritalibus spiritali comparantes. & uul
gare editionis coeptam semel tenentes semitam. que tra
mus sicubi abibi inscripturis sc̄is. nom̄ crete legerimus.
Et nisi fallor illud imprumtu ẽ; Cretenses semp̄ mendaces
male bestiae uentris pigri. testimonium hoc uerũ est;
Qui fluctuãt & circum ferunt̄ omni uento doctrine.
inde ceptione hominũ Inuertit̄ erroris; Ista cum
debuerint in terra confessionis. hoc ẽ. in terra habita
re iudae. uoluerunt magis aduenae ẽ cretensium.
quod uentis maris fluctibus hinc inde tunduntur.
& sonant aere. coribanthio. & sunt iuxta apostolũ
quasi cymbalum tinnens. & quia aduenae sunt

cretensium. Ideo sermodi. hoc ē comminatio sit ad illos;
 & dicuntur terra chanaan semper influctibus semp.
 In motu. & terra allophilorum, Alieni enim adō.
 Infuniculomaris. & in creta regione uersantur, fit
 itaq; ad eos sermodi. uel in consumatione & in fine mun
 di. uel cotidie pecceliaslicos uiros & qui possunt cū
 apostolo dicere. an experimentum queritis eius qui
 in me loquit xps. utericiantur de creta & perdantur
 de pristinis habitationibus suis. Et illa regio que prius
 gregem pditum continebat. incipiat eē ouile pecorum
 xpi. & iuda. idē uera confessio habitet infuniculis ma
 ris; Cumq; iam coeperit eē mundus ad uesperam. & de
 multis uocatis pauci electi. qui nunc reliqui uocantur.
 de domo iuda. pauerint eos qui primum in mari & in
 creta & in mendatio pascebantur. Declinabunt in domi
 bus ascalonis. idē. ubi prius ignis diaboli. & interfectoꝝ
 manabat cruor. Ascalon enim interpretatur ignis homi
 cida; & hoc fide. quia uisitabit dñs populum suum. &
 hi qui ante facile capiebantur sophismatibus hereticoꝝ.
 quasi decaptiuitate uenientes. uicerint aduersarios
 suos. & habitabunt in tabernaculis eorū; Quod autē
 legitur. in lxx. a facie filiorum iuda. obelo. prenotauim.
 nec in hebraico. Nec apud illum fertur interpretem & ē
 textum capituli sensumq; conturbat. Non quod di ffi
 cile fuerit. quomodo cumq; & hoc posito sententiam
 texere. sed semel decreuimus. ueritatem. In p̄tatio
 nis. & lectoris magis eruditi. quam uulgi iudicium

sequi. Audiui obprobrium moab. & blasphemias filiorum
ammon. quae exprobrauerunt populo meo. & magnifica-
tisunt super terminos eos. propterea uiuo ego die dñi dñi
exercituum dñi israhel. quia moab ut sodoma erit. &
filii ammon. quasi gomurra. Siccitas spinarum &
cervusalis & desertum usque in aeternum. reliquiae po-
puli mei diripient illos. residui gentis meae possidebunt.

Hoc est ueni & pro superbia tua. quia blasphemauerunt
& magnificatisunt super populum dñi exercituum.
horribilis dñi super eos. & attenuabit omnes deos terre. &
adorabunt eum uiri de loco sancto suo. omnes insulae gentium.

Lxx. Audiui obprobrium moab. & contumelias filiorum
ammon. In quibus exprobrauerunt populo meo & mag-
nificatisunt super terminos meos. propterea uiuo ego die
dñi uirtutum dñi israhel. Quia moab sicut sodoma erit.
& filii ammon. quasi gomurra & damascus derelicta
quasi aceruus arecae dissipata in sempiternum. & reli-
qui fuerint de populo meo diripient eos. & residui
gentis meae possidebunt. eos. hoc erit eos pro conta-
melia sua. quia exprobrauerunt & magnificatisunt
super dñm omnipotentem. manifestus erit dñs super eos
& disperdet omnes deos gentium terre. & adorabunt eum
singuli de loco suo omnes insulae gentium. Quod excep-
to damiel ppheta. qui quattuor regnorum cernit.
sepius uisiones & earum differentias sub alis atq; aliis
imaginibus exponit. Et alii. hieremias. & ezechiel.
faciunt ut post uisionem iudae aduersum ceteras

191
generationes que in circuitu eius sunt . uertant uacini
um . & iuxta idiomata . singularum . que eis euentura
sunt nuntient . atque in descriptione eorum diutius
inmorentur . Hoc nunc propheta sofomas . quamquam
breuiter eodem tam ordine facit . Post philistim enim
contra quos supra cominatio precurrit . Gaza de-
structa erit & ascalon in desertum . A Lotum in meri-
diae eicient . & acaron . et adicabitur . Nunc aduersum
moab & filios ammon . siue ut alii . additum est . contra
damascum quae in esaiā dicitur . a tam . textur prophe-
tia . eo quod prebentes auxilia ; Nabuchodonosor uasta-
uerint iudeam . conculcauerint sanctuarium eius . Tem-
plumque subuerterint . & subiugato populo israhel .
dominum blasmauerint ; Nabuchodonosor quippe atque
chaldei iudeorum urbibus subruis . Ceteras gentes oppres-
serunt . Et ita factum est . ut qui insultauerant populo dei
ipsi quoque malorum angustia premerentur . & haberent con-
seruum iudam quem putauerant se habere subiectum .
Igitur antequam ueniat captiuitas sub ioseph ad huc regem .
Nec dum hierosolimis temploque subuersis . dirigitur
aduersum insultantes propheta . ut mala quondam populi
dei ceterarum gentium lenirentur malo . Audiui in-
quit obprobrium moab . que nunc areopolis appellatur .
& blasphemias filiorum ammon . que & ipsa urbis ara-
biae . secunda post bos dram . filadelfia . dicitur . In qui-
bus exprobrauerunt populo meo & reiectis iudeis dila-
tauerunt in terra eorum fines suos . propter ea qui blas-

phemauerunt me. & exprobrauerunt populo meo. Ego
dn̄s exercituum qui possum implere. quod cōminor.
& dñs isrl̄. qui in populo meo ipse iniuriam. faciam ut
sit moab quasi sodoma & filii ammon. quasi gomur
ra. Legamus huiuscaemodi uisiones. In esaiā. & hierē
mia. & eadē quē nunc hic legimus reperiemus. Sic
citas spinarum & aceruisalis. & desertum usque in ē
nū. pro quo nescio quid sibi uolentis. Lxx. Damascum
euulsam & derelictam inēptatisunt. nisi flalor. ūbi
ambiguitate decepti. Siccitas quod hebraice dicitur
mamaſaſe. excepta prima litera. mem̄ simutetur.
& delach. accipiat. easdem litteras reliquas habet.
quas & damas cus. & potest legi pro superiori uerbo. dama
ſe. queritur autem quomodo iste urbes. hoc ē moab.
& filii ammon. redacte sint. In sodomā & gomurram.
& quasi spinarum aſiditas. & aceruisalis usque in ē
num non edificentur; & quod quidem uastate sint qua
si sodoma & gomurra. & ponendi nullae difficultas;
Verum hoc quod sequitur. Deserte erunt usque in ēnū.
aut destructione regni earum. Inēptabitur. quia p̄ea
subūse achaldehis pdiderunt regnum suū. & dein
ceps uel ab antiochis uel aptholomaeis tēte. Nouis
sime romano imperio colla submiserunt. Aut certe;
ſ̄ per baice. Περβοεακν. dici accipiendum. totam.
quippe & ermitatem. sonat & setm. Ex quo & pro uno
seto. & pro aliquanto tempore. & una & ate. accipi
potest. Et qui reliqui fuerint de populo isrl̄. uastate

eos. & blasphemantia quondam chaldeorum auxi-
 lia possidebunt. hoc autem ueniet eis propter
 quia blasphemauerunt. & magnificati sunt contra po-
 pulum domini exercituum. Quidnis exercituum erit hor-
 nabilis super eos. hoc horreus non inficiet. superbos.
 Non blasphemantium sanguine fundet. sed dissipet.
 & attenuabit omnia idola eorum. ut qui prius tene-
 bantur errore. & dominum pro beneficia non sentiebant.
 malorum necessitate pressi. sciant idola nihil prodesse.
 & adorent eum unus quisque de loco suo. Omnes insule gen-
 tium. huc usque iuxta hebraicum. nunc ad lxx. in op-
 tes reuertamur. Cogamusque iudeos. qui tantum se-
 quuntur hystoriam exponere nobis. quando moab & filii
 ammon. facti sunt quasi sodoma & gomorra. & quasi
 cerui salis. & deserte usque in eternum. debent mon-
 strare sulphoras pluias. lineas. terram. incineres.
 fauillam quae sonisam. Mare supra de puteis quondam
 salis quod nunc mortuum dicitur inundasse. quando eos
 diripuerint iudei. quando residui gentis israheliticę.
 possederint eos. atque indignatio domini est. pro blasphemis
 & contumeliosis ad annuare & dissipare eos. Non moab.
 & ammon. sed uniusam terram. ut adorent eum de lo-
 co suo omnes insule gentium. Quod magis pro beneficio
 tribuet blasphemantibus ut ab errore redeant
 ad salutem. Quod si uoluerint dicere. post regres-
 sionem de babilone has gentes iustitiam populo fuisse
 subiectas. primum auctoritate postulabimus scrip-

tutarum. Vnde hoc factum p̄bent. Deinde cum mine
me potuerint demonstrare. concedimus eis ex sup
fluo atq; dicimus. Esto accidisse quod dicitur quę ius
ticia dicitur blasphemasse auos. & exprobrasse atq; uor.
& postea nepotibus reddidit. Cum itaq; illa sententia.
que antea dicebat in lege. peccata patrum in filios in
tia & quarta generatione restitui. perzechiel solutast
uius ego dicit dñs. Nequa quā haec dicitur. parabo
la. seclānima que peccauerit ipsa morietur. et simul
anim. aduerte. Parabola meē. quod dictum ē. nec id
sonare quod in superficie littere preberunt. Quod si in
iustum ē nepotibus reddere quod deliquerunt au.
quanto iniustius secundum stulticiā uideorum. hoc ipsum
ipsum sperare in consumatione mundi fieri. quando
xps̄ eorum ut putant uenturus. sed anti christus. sic ubi
enim artati fuerint in historia ut doceant completum ē.
quod dictum ē. statim transibunt ad futura xpi tempo
ra & omnia que non possunt exponere. post multa tibi
seculare. promittunt. & dicunt & moab & filios ammon.
& egyptum & philistinim & idumeā quem in insulcent
iudeis eotempore puniendos. Interrogemus ergo eos.
quare has potissimū gentes disperdit. & non totum orbē
in quo iudei longe lateque dispersi sunt. Si enī me
ratur moab corripit iudeis insultans. & filii ammon &
relique gentes in circuitu. quare gallia non corripitur.
quare britannia in cōminatione non ponit. Cur spa
niae poene alienesunt. quā ob causam de italia nihil

dicitur. De aethiopia cur taceatur. & ut semel dicam.
 cum omnis orbis iudeos. captiuos teneat.
 quid sole gentes tantum commiscere flagita-
 tu que in circuitu. ut sole potissimum ni-
 minent. hoc contra iudeos & generalem
 in omnibus prophetis. ubicumque aduersus gen-
 tes. aliquas prophetias texat ut explanatione.
 Nunc quod supra diximus. damascum hebraice. non habe-
 ri. nec apud quemquam alium interpretem sua ex ipso scrip-
 turae ordine comprobabimus. Ad id enim quod dixerat. au-
 obprobrium moab. & blasphemias filiorum ammon. post ea
 resultat quia moab ut sodoma erit. & filii ammon. quasi
 gomorra. quod ergo sequitur. & damascus deserta quasi
 aceruus areae. debuerat & de damasco aliquid promittere.
 Ut quomodo de iudibus gentibus dixerat. moab ut so-
 doma erit. & filii ammon. ut gomorra. quae peccata
 iam dixerat. sic & damasci. uel obprobria. uel blasphemias.
 descripsit. & postea digne supplicium iudetur inferre.
 sed & hoc ipsum quod dicitur quasi aceruus areae. quod
 grece scribitur uicē lunia ad uinoc. putamus. lxx.
aaue. interpretatos. idē salis. sed ab imperitiis. qui ei aicu-
niari. hoc. aceruum frumti. t. frugum putauerunt.
paaoe. additis duabus litteris. a & n. quasi ad consequen-
 tiam frugum. ad nos. idē areae. positum; hoc demit-
 tationes uarietate. & errore sit dictum. Ad difficultate
 historiae. Quia uero doctus uir & spiritalibus spiritalia
 comparat. & non querit quae deorsum s̄. sed ea quae sur-

sum & cum xp̄o resurgat ab inferis. ⁵ ueterem hominem
deponens induet nouo. & obprobria moab.
& contumelias filioꝝ ammon. ad magis
tros contrariꝝ eccl̄ie dogmatum re
fert. Qui & ipsi uident̄ degere eē
abraham. & effugisse incendium sodo
me & gomurra. & habitare in segor par uila.
Sed quia generatio eorū in tenebris est. Declinauerunt
enī ad op̄at̄. quod interpretat̄ ex nominibus loth. & moab.
& dīcē filii cessauerunt. quod dicit̄ populus m̄. In te
nebroso concepti deinceps nuptiis substiterunt. propt̄
ea usque hodie simplicitati filioꝝ uide insaltantes mag
nificare cupiunt super terminos eī possessionē suam.
De quibus in prouerbis dicit̄. non trans feras terminos se
p̄ternos quos statuerunt priores tui. Uide herodotus in
dialectica sibi & r̄thorica. & omnium s̄ophismatum
dogmatibus ad plaudentes. contemnerē eccl̄ie simplicita
tem. & quasi indignam misteris suis que sibi uelut ido
la. confinxerunt desp̄icere. & habere p̄ nihilo. & non que
ris que sunt obprobria moab. & contumelie filioꝝ ammon.
In quibus exprobrauerunt populo dī. Iurauit itaq; dñs
p̄ semet̄ ipsam dicens. uiu ego dic̄ dñs. & pulchre addis
tionem mortuꝝ deorū qui appellan̄t̄ idola. se uiuentē.
uocat dī m̄. hoc ē populi uidentis dñm. q̄ blasphemantes
se gentes. hoc ē moab. & filii ammon. De quibus supra
diximus. sic sodoma & gomurra erunt. Uidentur qui
dem sibi. In eo quod gentiles non sunt. exisse de sodo

mus & gomurris. Sed quia blasphemant populū dī.
 & contra hierusalem faciunt. In sodomā reputabuntur
 & gomurram. & ita delebunt ut ille ante delectesunt.
 Nullum habentes in se uestigium uitoris & uitę. Nec
 mirum si hoc deberetis intellegamus. quod repentē
 quasi sodomā & gomurra. Cum etiā ad ecclesiasticos qđ dī
 non obseruauerunt mandata. & egressis a preceptis eius. di
 cat p̄sertim. Audite uerbum dñi principes sodomox ad
 tendite legem dī populū gomurra. & ad presbiteros
 cupientes subfigura susanne. ecclesie corrumpere casti
 tatem. Dicat danihel. hoc ē iudicium dī. Semen chana
 an & non iuda. & ita sciatis quotiens eūq; sodomā & gomur
 ra & egiptus nominunt. Non de his diei puincis quas oeu
 lis cernimus sed de aliis spiritalibus quib; sermodi com
 minatur. diuinos p̄fectos legite. In apocalipsi iohannis.
 Locis autē ubi crucifixus ē dñs uocatur spiritalitē sodomā
 & egiptus. Si ergo hierosolima in qua crucifixus ē dñs
 uocatur spiritalitē sodomā. & egiptus. quare non eton
 trario egiptus. & sodomā & gomurra opera fecerint hierl.
 & terre iude. in terram sortis dñi transferantur. Deniq;
 & dauid non erat de sacerdotibus. Ne licebat ei comedere
 panes p̄positiones sed quia p̄singula crescebat opera. & p̄
 secutio saul. uirtutum illius p̄fectus erat. p̄pt̄ea in fuga
 sua habitatur in hierl̄m. & more pecorū corporalibus
 donis iudei opibus completos & pascendos herbis in
 ridibus & dilatis. cunctis gentibus sibi que subiectis.
 nullum posse residere que eos exterrat. Nos autem

h
 du rui
 subit
 Rej
 exp̄st
 aggen
 ad tale
 signū

Excipientes ex hac fabula occasione uere hystoriae dicim
omnem nigritudinem anime & tetrum colorem . ac draconis
uenenum quoties fueramus uttus atq; peccatis . reddito
nobis labio electo . siue mundo . & candido . ut int̄pretatus est
simmachus . derelinquere nos in fluminibus aethiopiae .
p̄ursorum dogmatum . magistros quibus ante inrigabantur
& cum discipulis quondam isrl̄ xp̄o munera delatoros Indie illa
qua nobis xp̄i lumen fuerit exortum . Dicitur ad singulos
nr̄m . Non con fundetis ex omnibus admuentionibus tu
is . Cogitationibus uelut & pessimis quibus impie agebam
contra dñm . & tollet inuisa supbia & contumelia p̄quam
erigebamus contra dñm . & contra montem ei semel dñm nr̄m
& saluatorem ; Et pro supbis uanis que nominibus relinque
tur in nobis populus mansuetus & humilis . ut nihil arrogans
nihil timens . Nihil quoddò displiceat cogitemus ; Simulq;
considerate . quod indie iudicii . & consumatione mundi .
tollantur uniuersa nomina dignitatum . & unus populus
remaneat . & grex sub pastore bono . quisit mansuetus &
humilis . Tunc & iā populus isrl̄ . plenitudo gentium sub
intrante quia conclusit om̄s sub peccato ut omnibus mis
retetur . Timebunt nomen dñi . & relique israhel non fa
cient ultra iniquitatem p̄quam dñm negauerunt . Nec
loquent̄ uana . Ineptas sibi fabulas promittentes . Nec in
ueniētur in ore eorū lingua mendacū . xp̄o p̄ eos qui ueritas
est loquente . Tunc enim pascent̄ & ipsi in uno grege
& accubabunt in ectea . & ueri nabuchodonosor imp̄ius
nomen ebunt . haec legentes & uidentes tanta misteria

indie illa dicitur. Hierusalem nolite timere. sion non de his sol
uantur manus tue. Dñs dñs tuus in medio tui fortis ipse saluabit
gaudebit super te. ⁱⁿ leticia silebit in dilectione tua. exulta
bit super te in laude. nugae qui a lege recesserunt. Congre
gabo quia exte erant ut non ultra habeas superis obprobriū;
Lxx. lauda filia sion. p̄dica hierusalem. & exulta & delec
tare de toto corde tuo filia hierusalem. Abstulit dñs in
quitate suas redemitte de manu inimicorum tuorū rexist.
dñs in medio tui non uidebis mala ultra. In tempore illo
dicit dñs hierusalem confide sion non de his soluantur ma
nustue dñs dñs tuus in te fortis saluabit te adducet super te
leticiam & innouabit te in caritate sua. & habitur in te.
in dilectione quasi in die solempni & congregabo confractos
tuos. Non uideatur mirum ut sepe diximus. aliter ebraica
capitula. & aliter. lxx. Greca uidelicet & a latina finiri. Vbi
enim in sensu diuersa translatio ē. ubi necesse ē. diuersae
uel principia. uel fines. iudei cum xp̄o quem putant eē
uenturum. haec sibi omnia re promittunt. alibi. quē nos
qui xp̄m suscepimus. iam cum possumus omnia consecuti.
Qui xp̄ianorum & maxime nouorum suscipimus. iam cū pro
sumus omnia consecuti. Siquis ergo prudentiam. nomina
taceo. Ne quemquam ledere uidear. aestimat. ne dum pro
phēciam eē complētā. sciat falso xp̄o portare se nomē.
& iudaicam animam. circumcisionem tantōm corporis
n̄ habere. Si enim haec necdum facta sunt sed futura.
frustra credimus saluatoris aduentum. frustra autē
non credentes intellegimus in nobis eē complētum myste

rum quod temporibus aeternis tactum est. & nunc manifestum est. scripturas propheticas & aduentum domini nostri Iesu Christi. Denique consideremus ordinem lectionis. & uidebimus quod dicitur. Non ad iudeos sed ad christi etiam pertinere; post hoc enim quod praesertat iudicium meum in congregationes gentium ut suscipiam reges. usque ad eum locum ubi ait. ut inuocent omnes nomen domini & seruiant ei sub iugo uno. & ultra flumina ad ethiopiae & suscipiam in diuersis meis qui adferent mihi uictimas. & post reliquias populi israhel credentes in christo atque saluatas de quibus dicitur. & timebunt nomen domini qui sunt reliqui israhel. & non erit qui exerceat eos. spiritus sanctus de generali mundi consummatione praedicans loquitur; Gaude filia sion. praedica filia hierusalem. laetare & delectare de oxo cordis tuo filia hierusalem. Omnis quippe anima que in specula constituta est. & contempla tur pacem laetatur ac quidam iniquitates; a se esse sublatas. & redemptas ab eo qui precioso sanguine omnes redemit. Christus enim factus est sapientia nobis ad deum. & iusticia. & sanctificatio. & redemptio & redemit nos rex israhel qui habitat in medio nostri dicens. Ego & pater meus. uenimus & mansionem faciemus apud eum. & habitabo & inambulabo in eis. & ultra non uidebimus mala. solas uirtutes cogitantes. atque facientes. in illo die dicit dominus. Videntibus nobis pacem & in sublimi positas. ne diis soluantur manus tuae. qui & per saia dixit. Conforta mine manus diis solute. & operata tua robustae sint. Dominus enim fortis cui nemo potest resistere. saluator tuus. Ipse tibi reddet laeticiam quam perdidisti. & uetere homine proiecto.

In nouo ambulare te facies in dilectione sua. non tuo merito.
sed misericordiarum sua. & letabitur in te & delectabitur quasi
pinguissimam sollemnitatis tue hostiam suscipiens salutem
tuam. & ipse tibi dices congregabo contra tuos. Cor quippe
contritum & humiliatum non despicies dñs. & calanum
contritum non confringes. hoc inter in suoluerimus esse
secundo aduentu accipere saluatoris. p̄to quia propheta Za-
charias ad similem leticiam coartatur sion & hierusalem.
& hanc ipsam prophetiam matheus dicit. In primo aduentu
xp̄i eē completam. necessitate compellimur immo ipso ordine
ducimur ueritatis. quod sofonia dicitur. Non futurum spera-
re sed factum; Scriptum ē enim In zarua gaude uehementer
filia sion. p̄dica filia hierusalem. Ecce textus uenit tibi
iustus & saluator ipse humilis & ascendens sup iugalem &
pullum nouum. haec iuxta lxx. dicta sunt. Caeterum iuxta
ebraicum laudare iubetur ecclā & iubilare isrl̄ sensus uidetur
dñm & exultare atque letari in omni corde locus pacis. ad
quem dictum ē pacem meam do uobis pacem meā relinquo
uobis. Abstulit enim in fine & in con summatione mundi.
iudiciū eius. Nequaquam eam iudicans atque corripiens.
sed saluans. & auertit inimicos eius demonum turbas. Rex
isrl̄ dñs in medio eius erit non timebit ultram telum. In illa
die dicitur ad hierusalem liberam que non seruit cum filius
suis. sed quae mater scōrum. Nolite timere sion. ipsa quippe eē.
& hierusalem nequa quam tua opera dissoluentur. Nec fa-
cies quod te fecisse iugebis. Dñs dicitur qui saluabit te. fortis
& potens ipse habitabit in medio tui; Gaudebit super te in ex-

ultatione atq; leticia & silebit peccata tua in caritate quada
 letite. & exultabit super te in laude uel quod laudabilissis.
 uel quod eum tuus laudibus canas nugas. siue ut aquila interp
 tatus est. trans latos qui te recesserant congregabo q; exte
 rant. hoc e. hi qui putate atque peccata de tuo sinu fugerant.
 & facta erant sub demonum potestate. redintegrato statu omniu
 uenient ad te & nequaquam ultra super pedis filius tuus patieris
 obprobria. Id quod diximus. nugas. sciamus hebreo ipsum Lat
 num esse sermonem. & propterea a nobis ita ut in hebreo erat positum.
 ut nosse possimus linguam ebraicam omnium linguarum esse.
 matricem. quod non est huius temporis disserere. Ordinor autem
 aquilam & lxx. pro quod nos interpretati sunt. erant in eo uide
 licet loco ubi diximus. congregabo. q; exte erant. pro erant
 inter pretari. uolui. siue. o. i. quod semper aquila. non pro planzen
 do sed pro uocando in clamando ponit. h. a. i. u. enim. cuius e
 uerbi incium suum. pteritum tempus numero plurali significat.
 erant uel fuerant. haec scio molesta esse lectorique si anim
 aduertit non me contra uersas & declamationes scribere.
 nec in lacis exultare comunitibus sed commentarios & comen
 tarios prophetarum. reprehend & potius sic ubi rethorum more
 ludere uoluerit. quam arguere intantibus obscuritatibus ut dig
 num est in morantem. Ecce interficiam omnes qui ad flux
 erunt te in tempore illo. & saluabo claudicantem & ea
 que iecta fuerant congregabo. & ponam eos in laudem
 & in nomen in omni terra confusionis eorum. In tempo
 re illo quod adducam uos. & in tempore quo congrega
 bo uos. dabo enim uos in nomen & in laudem omnibus.

populi terre. Cum conuertero captiuitatem uram coram
coram oculis uris dicit dñs. Lxx. uae qui accipit super
obprobrium. ecce ego faciam in te propter te in tempore illo.
& saluabo adflictam & repulsam. suscipiam. & ponam eos
in gloriam & nominatos in omni terra. & confundentur
in tempore illo quando uobis benefecero & in tempore cu
suscepero uos quia dabo uos nominatos & in gloria & in
cunctis populis terre. quando conuertero captiuitate uram
coram uobis dicit dñs. Et hoc in cetero quia non claudicat
sed utroque truncata. e. pede pollicetur. sibi in aduentu xpi
sui quem sperat esse uenturum. & putat omnes gentes inter
ficientias ad adu adfluxerant istis. & saluanda in sy
nagogam. & eam que acceperat libellum repudi colligen
dam & ponendos eos in laudem & in nomen in omni terra
captiuitatis suae in qua fuerant ante confusi; & hoc fieri
eotempore quando captiuitas reducta fuerit hierusale.
& exstructum templum & reliquis ceremoniarum ordo
seruatur; haec sibi repromittit & propterea non agit poeniten
tiam; Et dum sperat incerta pda certam salutem.
Nec miror synagogam haec dicere. que quia non recipit
xpm. oculos dolere & cum lila lipiscit. & non amatur ab
iacob. & rach succedente negligitur. xpianos miror im
mo seme iudeos qui sibi uident esse de ecclesia ea dicere
& ea pferri; Que si uera sunt. frustra credidimus in
xpm & omne nrm tollitur sacramentum. & miserabi
liores sumus omnibus hominibus credentes eum uenisse
se qui non uenit; Quia autem spes nra certa est. &

iudeorum cassasunt uota. secundum superiorem in
 tellegentiam. texamus. presens extremumque captu
 lum. & de ierua filio sirach testimonium proferamus;
 Quia ut lapidem in excelsum super caput suum
 mittit. Quia enim sion & hierusalem in excelso po
 sitae sunt. quicumq; sion detrahit & hierusalem.
 & mittit in eam contumeliarum lapides. in suum
 eos caput iacet. & reuertitur obprobrium eius in caput
 suum & dolor eius. & iniquitas super talem illius des
 cendit; Quia hodie exprobrant anime diuinitate
 ria conspiciant; Uolenti que uideri pacem eius. &
 dicunt insanus est. & ebrius. & musto plenus. hominum
 & us fugit. dilicias aspernit. auro pro luto conputat.
 solam diligit paupertatem; Quia autem infideles sunt & in acrie
 xp̄i exprobrant ei. Et si quando eum in angustia uiderint
 & in contemptatione dicunt ubi sunt misericordiae tuae
 & iusticiae quas operatus es; Quid loquar de fidelibus
 hec. & eorum. Nonnulli principes. huiusmodi homi
 nibus exprobrant & uitam ipsorum arbitrantur a mentia.
 & non presentiam laudant conuersationem. sed ue
 tera peccata exprobrant nec audiunt esse preceptum.
 Noli in prosperare hominem. qui conuertitur a pecca
 tis suis. Ne igitur ei. qui uult obprobrium atque sur
 cepta huiusmodi se officio mancipauit. ut detra
 heret sion & ciuitati diuinitate quia pro hac iniuria urbis sua
 cultores est dominus & dicet ad sion. Ecce ego faciam in te
 propter te idem. faciam ultionem tuam. & saluabo

891
afflicta. siue ut ingreuo dicitur. expressum. Ut sit sensus. ego saluabo eam
que pressuraru quasi uia & oliua. Ita temptationib; atq; pressuris ut pre-
lo & trabe compressa est & afflicta. ut unum faceret & oleum. & de ui-
no biberet ih̄s in regno patris sui. de oleo autē ungueretur p̄ participib; suis.
Ego puto p̄p̄t̄ expressionē talis uini & olei. iob multa p̄p̄sum. p̄ quā
uinū & oleū fecerat audisse adn̄o. p̄t̄ me aliter tibi respondisse
nisi ut appareres iustus. quasi ad uinū & oliuā loqueretur. Nestimas
me aliter te pressisse & afflicxisse atq; contriuisse. nisi ut unum de-
& oleum exprimerē. Sequitur. Et cum quae repulsa fuerat suscipiam.
Uideatur nos d̄ repellere quando relinquit temptationi. Unde & iob. iustitiam
inquit dñi respexit me. & non solū iusti loquunt̄ & dicunt. Nunc autē
repulisti & confudisti nos. Sic in xl iiii psalmo scriptū est. Sed ipse dñs
atq; saluator ex persona hominis quē adsumpserat. tu autē ait repulisti &
dispeixisti distulisti xpm tuū. subuerasti testamentū serui tui. Quod
autē iustoru p̄sona sit in xl iiii psalmo dicentiū. Nunc autē repulisti
& confudisti nos. ex sequentib; adp̄batur. Haec om̄a uener̄ sup nos
& obliuā n̄ sumus te neq; inique egimus in testamento tuo. nec recessit
retorsum cor nr̄m. Eam igitur quae in temptationib; uidebatur ab-
iecta. suscipi & dñi in fine. & ponē eos in gloria. & nominatos in uni-
uersam terram. filios uidelicet & expressisse & repulisse. idē huius ecclesie
quos autē alios possumus intellegere filios huius ecclesie nominatos
nisi apostolos. Uide mihi petrū & paulū & matheū & iohannē. & con-
sidera hoc qđ ad abrahā repp̄missum est. Magnificabo nomen tuū. in mil-
lis operē p̄peratum. cotidie nominatur in ecclesia. cotidie mag-
nificatur nomen eorum. Non qđ ipsis p̄sit a nobis in hac eccl̄a nomi-
nari. sed quo nos magnificantes nomen eorū & quae scripser̄ lecti-
tantes consequamur salutē. In tempore inquit illo quando ex

pressa & repulsa suscepta & filieus posita in gloria. Glorietur quippe dñs in
athletis suis cum eos uiderit coronari. sicut glorificatum est aduersum diabo
lū deoib. Unde apostolus paulus in pfectu discipulorū suorū exultans ait.
& iam per urām gloriā confundentur qui aduersarij urī fuerant. & tūle
rant **●** contra uos obprobrium. Et tunc uidebunt eos quos miseris putauē
rant **●** eē felices. & quos pauperes aestimabant atq. deiectos. potentes fieri
& gloriosos. Tunc uident captiuitatē eorū p quā in hoc seculo duro fuerant
impero subuigati. reduci in celestem hierusalem seq. resurgere in obprobriū
& in confusionē aeternā. Tribue nobis ihū xpē expressis afflictis & repul
sis in isto seculo. ut nos recipias & ponas in gloria. Confundantur ecce cetera
cessent sibi. ueneria turpeant. & confusio eius pficiat ad salutē. Haec
iuxta lxx. hebraicū autē quia excepto principio de quo in fine superio
ris capituli diximus non multū ab eorum translatione discordat. indi
gere expositione non arbitror. **EXPLICIT SOPHONIAS.**

INCIPIT PROLOGVS SĒI HIERONIMI PRĒ SYDER AGGEYM PROPHE.
Secundo anno darii regis psarum. filii histaspis. septuagesimū annum
desolationis templi fuisse completum quem hieremias uaticinatus ē.
Zacharias q̄q̄ pph&a cum uisionis suae titulū in secundo anno eiusdem
regis. undecimo mense sabbath. uicesima quarta die p̄posuisset ad
iecti dicens. Dñe exercitūū usquequo non misereberis hierusalem
& orbū iuda quib; iratus es. iste septuagesimus annus est. sed et zras
extructū tantū altare. & iactis fundamentis templi ad litteras re
gis artaxerxis phibitum opus refert. Tunc intermissum ē opus do
mus dī in hierusalē & non fiebat usq. ad annū secundū regni da
rii regis psarum. statimq. addit. Proph&a uer̄ autē aggeus pphe
ta. & zacharias filius addo. pph&a uer̄ ad iudeos qui erant in iu
dea & hierusalē in nomine dī israhel. Tunc surrexer̄ zorobabel